

NÂNG CAO HIỆU QUẢ PHỔ BIẾN, GIÁO DỤC PHÁP LUẬT CHO SINH VIÊN TRONG BỐI CẢNH HIỆN NAY

Vũ Công Thương*

ABSTRACT

Law dissemination and education activities for students in higher education institutions are not only activities that contribute to building legal awareness and culture, perfecting and improving the efficiency of law enforcement, but It is also a part of political and ideological education. The article presents the importance and some key solutions to improve the effectiveness of law dissemination and education for students today.

Keywords: *Work, education, efficiency, improvement, law, students.*

Received: 17/3/2022; **Accepted:** 21/3/2022; **Published:** 24/3/2022

1. Mở đầu

Pháp luật là một hiện tượng xã hội rất gần gũi và cần thiết đối với cuộc sống của mỗi con người. Xã hội càng phát triển thì đòi hỏi sự hiểu biết và thực thi pháp luật của con người càng cao, vì lẽ pháp luật vừa là phương tiện để Nhà nước quản lý có hiệu quả các mặt của đời sống xã hội, vừa là phương tiện thực hiện, bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của mỗi công dân. Công tác phổ biến, giáo dục pháp luật luôn được Đảng, Nhà nước ta và tổ chức chính trị, đoàn thể xã hội quan tâm, chú trọng, coi đó là nhiệm vụ quan trọng góp phần nâng cao hiểu biết, ý thức chấp hành pháp luật của người dân trong các hoạt động. Đặc biệt, đối với sinh viên (SV), việc giáo dục họ trở thành những công dân phát triển toàn diện về trí tuệ, thể chất, đạo đức, ý thức tuân thủ pháp luật là mục tiêu của các cơ sở giáo dục đại học.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. SV và tầm quan trọng của phổ biến, giáo dục pháp luật cho SV

2.1.1. Khái quát chung về SV và phổ biến, giáo dục pháp luật cho SV

SV là tầng lớp xã hội đặc thù, là bộ phận tinh túy trong thanh niên và là lực lượng chủ yếu để bổ sung cho đội ngũ trí thức, một trong những nguồn lực quan trọng trong sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Họ là những người rất nhạy cảm với cái mới, thích nghi nhanh chóng với sự thay đổi của điều kiện và hoàn cảnh sống. Tuy nhiên, do tuổi đời còn trẻ, kinh nghiệm sống chưa nhiều, điều đó làm cho SV rất dễ bị tác động bởi những yếu tố tiêu cực từ mặt trái của xã hội. Trên thực tế, vẫn còn một bộ phận không nhỏ SV có lối sống thực dụng, xa vào các tệ nạn xã hội, vi phạm pháp luật. Tại Đại hội X, Đảng Cộng sản

Việt Nam đã nhấn mạnh: “Tình trạng suy thoái, xuống cấp về đạo đức, lối sống, sự gia tăng tệ nạn xã hội và tội phạm đáng lo ngại, nhất là trong giới trẻ”¹. Nguyên nhân cơ bản dẫn đến tình trạng nói trên, cơ bản là do thiếu hiểu biết kiến thức pháp luật từ trong nhà trường, chưa tích cực, chủ động, tự giác trong học tập và rèn luyện. Vì vậy, cùng với việc trang bị cho SV tri thức chuyên môn nghề nghiệp, giáo dục chính trị, đạo đức, thì việc hình thành và bồi dưỡng kiến thức cơ bản về pháp luật cho SV là vấn đề thiết thực cần được quan tâm, chú trọng.

Phổ biến, giáo dục pháp luật cho SV là quá trình tác động có mục đích, có kế hoạch tới SV thông qua phương thức khác nhau của giảng viên, các cá nhân, tổ chức trong nhà trường và ngoài xã hội nhằm trang bị cho SV kiến thức pháp luật nhất định, xây dựng ý thức, tình cảm pháp luật đúng đắn, rèn luyện cho SV thói quen, kỹ năng thực hiện hành vi theo những chuẩn mực pháp luật.

Mục tiêu cơ bản của phổ biến, giáo dục pháp luật trong nhà trường là nhằm thực hiện mục tiêu là đào tạo con người Việt Nam phát triển toàn diện, góp phần hình thành và bồi dưỡng ý thức công dân, sống và làm việc theo Hiến pháp và pháp luật, đáp ứng yêu cầu về nguồn nhân lực trong xây dựng Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa. Chính vì vậy, tại khoản 4, Điều 3 Luật Phổ biến, Giáo dục pháp luật đã quy định: “Giáo dục pháp luật trong các cơ sở giáo dục của hệ thống giáo dục quốc dân được lồng ghép trong chương trình giáo dục của các cấp học và trình độ đào tạo; là một nội dung trong chương trình giáo dục trung học cơ sở, trung học phổ thông, giáo dục nghề nghiệp, giáo dục đại học”.

Đề án “Nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trong nhà trường” ban

* PGS.TS. Trường Đại học Sài Gòn

hành kèm theo Quyết định số 1928/QĐ-TTg của Thủ tướng Chính phủ đã nêu rõ mục tiêu là: “Nâng cao chất lượng và hiệu quả công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trong nhà trường. Tạo sự chuyên biến mạnh mẽ về nhận thức, ý thức tôn trọng pháp luật và hành vi chấp hành pháp luật của nhà giáo, cán bộ quản lý cơ sở giáo dục và người học, góp phần ổn định môi trường giáo dục, nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện”.

2.1.2. Tầm quan trọng của công tác phổ biến, giáo dục pháp luật cho SV

Thứ nhất, góp phần trang bị tri thức pháp luật cho SV.

Phổ biến, giáo dục pháp luật cho SV nhằm cung cấp cho họ những tri thức toàn diện về hệ thống pháp luật của Nhà nước Cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam. Trên cơ sở đó, SV nhận thức, hiểu biết về các quy định của pháp luật, từ đó có thái độ đúng đắn, tin tưởng vào sự công bằng, tính nghiêm minh của pháp luật. Đồng thời, thấy rõ sự cần thiết phải chấp hành pháp luật, từ đó rèn luyện thói quen, tự giác, tự nguyện chấp hành pháp luật, có ý chí quyết tâm làm chủ bản thân, khắc phục khó khăn, chủ động, sáng tạo vượt qua những cám dỗ, suy nghĩ lệch lạc và lên án, phê phán với những biểu hiện coi thường pháp luật.

Thứ hai, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện, thực hiện mục tiêu, yêu cầu đào tạo của nhà trường.

Phổ biến, giáo dục pháp luật giúp SV nâng cao trình độ hiểu biết pháp luật, nắm vững và biết xử sự hợp pháp, chủ động phòng ngừa, ngăn chặn các hiện tượng vi phạm pháp luật nói chung và nội quy, quy định của nhà trường nói riêng. Từ đó, SV có năng lực làm chủ bản thân, kiểm soát được suy nghĩ, hành vi của mình, sống và làm việc theo Hiến pháp và pháp luật. Nhờ đó, SV hiểu rõ hơn trách nhiệm và nghĩa vụ của mình, có ý thức, thái độ đúng đắn, tích cực và tự giác trong quá trình học tập và rèn luyện.

Thứ ba, góp phần xây dựng nếp sống văn hóa và xây dựng tập thể lớp học vững mạnh.

Phổ biến, giáo dục pháp luật cho SV là một trong những yếu tố tạo nên sức mạnh trong xây dựng tập thể lớp học có nề nếp, là cơ sở để thực hiện nghiêm pháp luật, kỷ luật, xây dựng khối đoàn kết ở tập thể lớp, thể hiện mối quan hệ, tình cảm gần gũi, gắn bó, thương yêu giữa các thành viên trong lớp học. Thông qua phổ biến, giáo dục pháp luật sẽ định hướng tư tưởng, hành động cho mỗi SV và tập thể, hình thành lối sống có văn hóa, tôn trọng và thực hiện nghiêm nề nếp, nội quy của nhà trường nói riêng và pháp luật nói chung, phòng ngừa, đấu tranh để loại bỏ những tiêu cực, vi phạm nội quy, quy định của nhà trường.

Thứ tư, góp phần nâng cao năng lực tổ chức, quản

lý, duy trì kỉ luật, thực thi pháp luật của người công dân trong tương lai.

SV, sau khi tốt nghiệp ra trường sẽ trở thành những cán bộ, công chức, viên chức làm việc trong các tổ chức kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội. Họ sẽ trực tiếp thực hiện công việc, hoặc tham gia vào các hoạt động lãnh đạo, quản lý, hoạch định chính sách, thiết kế, quy hoạch, xây dựng... đều có liên quan đến pháp luật. Vì vậy, trang bị kiến thức, nâng cao nhận thức về pháp luật cho SV bằng việc phổ biến, giáo dục pháp luật cho họ với mục tiêu hình thành “các nhà chuyên môn hiểu biết sâu sắc về pháp luật”, “người công dân có trách nhiệm đối với công việc và xã hội” là vấn đề mang tính chiến lược và có ý nghĩa quyết định đối với sự nghiệp phát triển bền vững của đất nước.

Thứ năm, phổ biến, giáo dục pháp luật trực tiếp ngăn ngừa, khắc phục sự suy thoái tư tưởng, đạo đức, lối sống, vi phạm pháp luật, góp phần hoàn thiện nhân cách SV.

Hiện nay, chủ nghĩa đế quốc và các thế lực thù địch vẫn có âm mưu chống phá cách mạng nước ta. Bên cạnh đó, mặt trái cơ chế thị trường đã tác động rất mạnh mẽ đến giáo dục và đào tạo, đến ý thức chấp hành pháp luật trong SV nói riêng và người dân nói chung. Vì vậy, phổ biến, giáo dục pháp luật cho SV có vai trò quan trọng góp phần giúp SV nhận thức, có phương pháp xem xét, đánh giá, phân biệt được tốt xấu, đúng sai, thiện ác, có thái độ trách nhiệm trong việc *đấu tranh chống diễn biến hòa bình, các luận điệu phản động, bảo vệ đường lối quan điểm của Đảng, khắc phục mọi biểu hiện giám sát ý chí chiến đấu, phai nhạt lý tưởng, tha hóa về đạo đức, lối sống, vi phạm pháp luật.*

2.2. Một số giải pháp nâng cao hiệu quả phổ biến, giáo dục pháp luật cho SV hiện nay

Thứ nhất, tăng cường sự phối hợp chặt chẽ của các cấp, các ngành để phổ biến, giáo dục pháp luật cho SV như: Hội Luật gia, Sở tư pháp, Tòa án, các tổ chức, cá nhân doanh nghiệp... với các nội dung và hình thức phù hợp với đối tượng SV. Đồng thời, nâng cao hiệu lực, hiệu quả công tác lãnh đạo, chỉ đạo, tăng cường kiểm tra, đôn đốc việc thực hiện công tác giáo dục pháp luật đối với SV. Bên cạnh đó, cần thực hiện tốt chương trình giáo dục pháp luật trong nhà trường do Bộ Giáo dục và Đào tạo ban hành. Kiện toàn, nâng cao chất lượng đội ngũ làm công tác phổ biến giáo dục pháp luật trong nhà trường; thành lập bộ phận chuyên trách làm công tác pháp chế trong nhà trường theo đúng quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo (Công văn số 3450/BGDĐT-PC ngày 05/5/2005 về thành lập tổ chức làm công tác pháp chế).

Thứ hai, gắn công tác phổ biến, giáo dục pháp luật

với việc triển khai cuộc vận động “*Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*” trong các nhà trường theo tinh thần và nội dung Chỉ thị số 05-CT/TW ngày 15/5/2016 của Bộ Chính trị về đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh. Kết hợp chặt chẽ giữa giáo dục pháp luật với giáo dục chính trị, tư tưởng, đạo đức, truyền thống văn hóa và lối sống cho SV. Đồng thời, kết hợp với các biện pháp khác như xử lý nghiêm các trường hợp SV vi phạm pháp luật.

Thứ ba, phát huy tính tích cực, chủ động, tự giác, tự nguyện của SV trong tự giáo dục, tự bồi dưỡng kiến thức pháp luật. Chất lượng giáo dục pháp luật phụ thuộc vào sự tự giác học tập của chính bản thân SV. Do đó, phải quan tâm khuyến khích, động viên tinh thần chủ động trong học tập pháp luật của họ.

Thứ tư, tăng cường đổi mới và đa dạng hóa các hình thức, nội dung giáo dục pháp luật nhằm giúp SV nâng cao ý thức, nhận thức pháp luật, hiểu biết giá trị pháp luật để tự giác chấp hành pháp luật. Ngoài việc phổ biến, giáo dục pháp luật cho SV theo chương trình đào tạo, lồng ghép vào các môn học, các trường đại học cần đa dạng hóa các hình thức phổ biến, giáo dục pháp luật cho SV như: Tổ chức hội nghị, hội thảo, thi tìm hiểu về pháp luật. Chú trọng phổ biến, giáo dục pháp luật qua các pano áp phích, băng rôn, tờ rơi, phương tiện thông tin đại chúng như đài phát thanh, đài truyền hình, mạng xã hội, báo chí, ngoại khóa, câu lạc bộ, tham quan thực tế. Lựa chọn nội dung giáo dục pháp luật theo từng chuyên đề, phù hợp với đối tượng SV thuộc các chuyên ngành đào tạo, giới tính khác nhau, đảm bảo dễ nhớ, dễ hiểu, dễ thực hiện.

Thứ năm, đầu tư cơ sở vật chất, trang thiết bị, tài liệu phục vụ cho việc học tập, giảng dạy, tuyên truyền, phổ biến pháp luật trong các cơ sở giáo dục đại học. Xây dựng tủ sách pháp luật cả bản giấy, bản điện tử đảm bảo số lượng, chất lượng đáp ứng nhu cầu học tập, nghiên cứu của SV. Đồng thời, xây dựng chuyên mục phổ biến, giáo dục pháp luật trên trang Website của nhà trường.

Thứ sáu, xây dựng môi trường văn hóa trong nhà trường.

Trường đại học là môi trường rất quan trọng để rèn luyện nhân cách và giáo dục SV trở thành những chủ nhân tương lai của đất nước, trở thành những con người sống có hoài bão, có lý tưởng cách mạng, có năng lực chuyên môn và phẩm chất đạo đức tốt, đóng góp vào sự nghiệp xây dựng đất nước. Học đường mà thiếu lành mạnh thì không thể làm tốt được chức năng chuyển tải những giá trị tri thức và nhân văn cho thế hệ trẻ. Vì vậy, phải tạo ra môi trường dân chủ trong trường học, bằng cách xây dựng và thực hiện

nghiêm quy chế dân chủ trong các hoạt động của nhà trường; phát huy quyền làm chủ của SV trên mọi lĩnh vực học tập, nghiên cứu khoa học và các hoạt động khác, làm sao cho SV “biết hưởng quyền dân chủ, biết dùng quyền dân chủ của mình, dám nói, dám làm”. Tập trung “nâng cao chất lượng giáo dục, đào tạo, coi trọng giáo dục đạo đức, lối sống, năng lực sáng tạo, kỹ năng thực hành. Đẩy mạnh đào tạo nghề nghiệp đáp ứng nhu cầu phát triển của đất nước. Xây dựng môi trường giáo dục lành mạnh...”. Đồng thời, cần ngăn chặn và kiên quyết đấu tranh với những hiện tượng tiêu cực trong nhà trường, hạn chế tối đa sự xâm nhập của những tệ nạn xã hội, lối sống thiếu lành mạnh vào đời sống SV.

Thứ bảy, định kỳ tổ chức sơ kết, tổng kết công tác tuyên truyền pháp luật trong cơ sở giáo dục. Từ đó, rút ra những kết quả đạt được, hạn chế, tồn tại, khó khăn, vướng mắc, đề ra biện pháp khắc phục, rút kinh nghiệm trong công tác tuyên truyền cho thời gian tiếp theo. Đồng thời, khen thưởng kịp thời tập thể, cá nhân có thành tích xuất sắc, nhân rộng các mô hình điển hình tiên tiến trong thực hiện, tuyên truyền pháp luật.

3. Kết luận

Có thể nói, phổ biến, giáo dục pháp luật cho SV trong các trường đại học có vai trò quan trọng, có ý nghĩa chiến lược đối với sự nghiệp giáo dục và đào tạo thế hệ trẻ - những người chủ tương lai của đất nước biết sống và làm việc theo Hiến pháp và pháp luật, phòng ngừa và kiên quyết đấu tranh chống lại những hành vi vi phạm pháp luật, góp phần xây dựng xã hội lành mạnh, có kỷ cương. Để thực hiện tốt việc phổ biến, giáo dục pháp luật cho SV cần có sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình và xã hội, quan trọng là tính tích cực, chủ động, tự giác, tự nguyện của SV trong học tập và rèn luyện.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2005), *Công văn số 3450/BGDĐT-PC ngày 05 tháng 5 năm 2005 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo về thành lập tổ chức làm công tác pháp chế*. Hà Nội
2. Chính phủ (2009), *Quyết định số 1928/QĐ-TTg ngày 20/11/2009 về Phê duyệt Đề án “Nâng cao chất lượng công tác phổ biến, giáo dục pháp luật trong nhà trường”*. Hà Nội
3. Đảng Cộng sản Việt Nam (2006), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ X*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2011), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XI*, NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, Hà Nội.